

Vårens vakreste eventyr

Vi står foran nok et lønnsoppgjør med mange tilhørende forhåpninger og antakelig en del skuffelser. Organisasjonene i arbeidslivet legger nå sine strategier og beregner rammer før «slagene» kommer etter hverandre, med avslutning rundt 1. mai. Enten er vi da i mål, eller så blir det megling og eventuelt senere konflikt. Akademikerne har et annet syn på lønnsdannelse enn de andre sammenslutningene på arbeidstakersiden. Vår politikk er at lønnen skal fastsettes der arbeidet utføres. I kommunal sektor fikk vi gjennomslag for denne politikken ved oppgjøret i 2000. I år har vi forhåpninger om gjennomslag i statlig sektor.

Kan vi så si oss fornøyd med fylkeskommunenes bruk av lokal lønnsfastsettelse for tannlegene? Sett fra NTFs ståsted er det langt igjen. Forhandlingene har gitt marginale utslag for tannlegene, og det er for mange brudd i de lokale forhandlingene til at vi kan være tilfredse. Jeg tror fortsatt at potensialet ligger der. Men det er nødvendig å få gjort noe med de begrensende kulturer som finnes innad i fylkeskommunene, før vi kan få et lønssystem som passer bedre for tannhelsetjenesten. For eksempel er det underlig at ikke flere fylker seriøst vurderer kapasitetsordninger på linje med det som er gjort i Østfold.

I år vil imidlertid det store slaget stå i statssektoren, der Akademikerne igjen vil forsøke å få gjennomslag for prinsippet om mer lokal lønnsfastsettelse. Det er all grunn til å ønske våre forhandlere lykke til med denne oppgaven. For det ser ikke ut til at vi får drahjelp fra de andre hovedsammenslutningene

denne gangen heller – snarere tvert imot. Sentrale oppgjør skal videreføres, og ingen skal slippe unna med noe annet! Det kan raskt ende med et nytt resultat av det som på slutten av 1990-årene ble omtalt som det årlige «lønnsnedgjøret». NTF og Akademikerne vil noe annet – denne gangen også.

Hva betyr dette for NTFs privatpraktiserende medlemmer? I perioden fra 1976 fram til 1995 førte NTF årlige forhandlinger med Staten om den veiledende honorartariffen for privat tannlegepraksis. På 1990-tallet var forhandlingene preget av tilstramminger og stadig trangere rammer. Staten var mest opptatt av å regulere tannlegenes inntekt, langt mindre av å fastsette honorarer som kunne gi en levedyktig og framtidsrettet privat sektor som kunne utvikle seg i tråd med de teknologiske muligheter som fantes. Vi vet alle hvordan det gikk. Så selv om et isolert, statlig lønnsoppgjør ikke påvirker privat sektor direkte, er det viktig å merke seg hvilke signaler oppgjøret gir. Lokal lønnsdannelse er jo nettopp den ordningen som privat sektor har, ved at honorarene – og dermed inntekten – fastsettes i og av virksomheten selv. Motsetningen er sentrale oppgjør med utarming som resultat.

Har vi så grunn til å være optimistiske når det gjelder fremtidig lønnsutvikling i tannhelsetjenesten? Det finnes heldigvis flere eksempler på gode oppgjør i fylkene etter tusenårsskiftet, og mange privatpraktiserende tannleger har hatt en relativt pen inntektsutvikling. Dette gleder vi oss over, og jeg hadde nær sagt: Det skulle bare mangle! Utviklingen er ikke så spesiell når vi ser på tilsvarende lønnsutvikling

i andre og sammenlignbare næringer. Men det er absolutt grunn til å være på vakt for å ta vare på denne positive utviklingen, for vi har mange myter å kjempe mot. Nestlederen i Stortingets helse- og omsorgskomiteé uttalte for eksempel tidligere i år på NRKs Dagsnytt atten at private tannleger i de store byene har for lite å gjøre og tjener for mye. Derfor må de etter hans oppfatning reguleres med takster og etableringsrestriksjoner. Praksisundersøkelsen fra 2004 – utført i regi av Seksjon for samfunnsodontologi ved Universitetet i Oslo – ga ingen holdepunkter for at dette er riktig. Bakgrunnen for ønsket om å regulere har dermed ikke grunnlag i dokumentasjon.

Som dere ser, har vi store utfordringer foran oss både i lønns- og næringspolitikken. Våre forhandlingsmotparter i statlig og kommunal sektor må overbevises om nødvendigheten av gode ordninger for å rekruttere og beholde tannleger til offentlig tannhelsetjeneste. Og politikere og departement om at løsningen slett ikke er å legge en klam hånd over privat sektor, slik enkelte synes å mene. Det er viktig at foreningen står samlet om en fornuftig og ansvarlig utvikling. For heller ikke NTF mener at lønns- og prisutviklingen skal komme ut av kontroll. Vi er alle mest tjent med en sunn og fornuftig utvikling som sikrer tannhelsetjenester av god kvalitet i alle deler av landet. Det bør norske tannleger kunne stå som hovedleverandør av også i fremtiden.

Grimmestøl